

תלמוד. הדלקת נרות בערב שבת (מס' שבת כה/ב)

משנה ב, ב: רבי ישמעאל אומר אין מדליקין בעטרן פסולת הזפת מפני כבוד השבת ...

גמרא

מאי טעמא? אמר רבא: מתוך שריחו רע, גזרה שמא יניחנה ויצא.

אמר ליה אביי: ויצא! אמר ליה, שאני אומר: הדלקת נר בשבת - חובה צריך לאכול לאור הנר דווקא משום כבוד שבת. לכן אם הוא מדליק בעטרן, יש לחשוש שיבוא לסעוד בחושך. דאמר רב נחמן בר רב זבדא, ואמרי לה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב: הדלקת נר בשבת - חובה, רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית בערב שבת - רשות, ואני אומר: מצווה.

מאי מצווה? מה טיבה של מצווה זו?

דאמר רב יהודה אמר רב: כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי, ערב שבת מביאים לו עריבה קערה מלאה חמין, ורוחץ פניו ידיו ורגליו, ומתעטף ויושב בסדינין המצויצין, ודומה למלאך ה' צבאות רבי יהודה בר אלעי חשב שאין שעטנו בציצית כי היה דורש את הסמיכות: "לא תלבש שעטנו ... גדילים תעשה לך". והיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן היו מחביאים כנפי כסותם שלא יראה שלא הטילו ציציות בגלימות הפשתן שלהם כי טענו שיש שעטנו בציצית.

אמר להן: בני, לשון חיבה לא כך שניתי לכם, סדין של פשתן אם חייב בציצית: בית שמאי פוטרין כי בגד פשתים פטור מציצית מאחר ואינם דורשים את הסמיכויות. ובית הלל מחייבין. והלכה כדברי בית הלל! מצוות ציצית דוחה איסור שעטנו (ציצית מצמר וטלית מפשתן). ואינהו סברי - גזירה משום כסות לילה למרות שמן התורה, מותר להטיל ציציות צמר בבגד פשתן, גזרו חכמים שלא יעשו כן משום כסות לילה: שמא ילבש אדם את הסדין הזה בלילה, ומאחר שבליילה אינו מחויב במצוות ציצית, נמצא שהוא לבוש שעטנו בלא שתהיה בכך מצוות עשה של ציצית. ("וראיתם אותו" מצוות ציצית רק ביום ולא בלילה).

(איכה ג 17): יתְזַנַּח מְשָׁלוֹם נִפְשִׁי נְשִׁיתִי טוֹבָה.

מאי יתְזַנַּח מְשָׁלוֹם נִפְשִׁי? - אמר רבי אבהו: זו הדלקת נר בשבת.

נְשִׁיתִי טוֹבָה - אמר רבי ירמיה: זו בית המרחץ (מסורת הש"ס: [רבי יוחנן אמר]: זו רחיצת ידים ורגלים בחמין.

רבי יצחק נפחא אמר: זו מטה נאה וכלים נאים שעליה. רבי אבא אמר: זו מטה מוצעת ואשה מקושטת לתלמידי חכמים.

הלכה. שולחן ערוך יורה דעה, הלכות מאכלי עובדי כוכבים.

ק"ט, א: החשוד לאכול דברים האסורים, בין אם הוא חשוד באיסור תורה, בין אם הוא חשוד באיסור דרבנן, אין לסמוך עליו בהם ט"ז: פ"י לקנות ממנו. ואם נתארח עמו, לא יאכל משלו מדברים שהוא חשוד עליהם.

ק"ט, ח: החשוד על הדבר אינו נאמן עליו, אפילו בשבועה. ט"ז: דהא מושבע ועומד מהר סיני הוא ועובר על אותה השבועה וא"כ משומד הוא לאותו דבר ואינו נאמן:.

קכ, א: הקונה מהעובד כוכבים כלי סעודה ט"ז: ... וטעם הטבילה כדי שיצאו מטומאתו של עובד כוכבים לקדושתו של ישראל: של מתכת או של זכוכית, או כלים המצופים באֶבֶר עופרת מבפנים, אף על פי שהם חדשים, צריך להטבילם במקוה או מעיין של ארבעים סאה.

קכ, ג: יברך: 'על טבילת כלי'. ואם הם שנים או יותר, מברך: 'על טבילת כלים'.

קכ, יב: צריך להטביל ידי הכלי.

קכ, טז: אם שכח ולא הטביל כלי מערב שבת או מערב יום טוב, יתננו לעובד כוכבים במתנה ואחר כך ישאלנו ממנו, ומותר להשתמש בו.

מוסר. ס' תוצאות חיים

צריך אדם שידע שכשהוא חוטא, פוגם בימים. ואותו היום, הוא מלאך אכזרי עומד לקטרג עליו.

ועוד כי מה שאדם מתקן בהם, נשמתו מתלבשת בהם בצאתה מהעולם, פוגם בהם אותו היום. נגרע מלבשו, ועומד לחוץ בבושת, מתעטף כאבל עד שובו למוטב.

ואמרו (זוהר בראשית רכז/א): ווי לההוא דגרע יומין לעילא אוי לאותו אדם שגרע ימיו למעלה וכו' ווי ליה, ווי לנפשיה אוי לו, אוי לנפשו דדיינין ליה בגיהנם על אינון יומין שדנים אותו בגיהנום על אלו הימים, יומין על יומין על חד תרין ימים על ימים, ימים (כפולים) על יום אחד (של חטא), מענישים אותו שניים. ודון מכאן שכיון שמענישין אותו על כל יום שני ימים ויותר, שכן ראוי שיהיה התשובה והתורה והמצוה על חד תרין כנגד הימים שפגם.

עוד פירשו המפרשים שבי"ב שעות היום, וכן בלילה מתגלגלות י"ב צירופי יהו"ה בכל שעה צירוף א'. ואם ח"ו פוגם, הוא פוגם באותה הוי"ה והוא מורד באדוניו.

עוד פירשו: אוף הכי כורסיא איהי פגימא מחוביהון שישראל, וצריך האדם לירא מלפגום, כי צער מהפגם מגיע לשכינה המתלבשת בכסא, והיא מסתלקת מהכסא בהיותה פגומה.

ועוד שהנשמות כולם מצוירות בכסא, כמו שפירש רבי שמעון בן יוחאי בתיקונים בענין (שיה"ש ח 6): שִׁמְנֵי כְּחוֹתָם, ובהיות האדם פוגם, מחשיך שורש נשמה המצוירת בכסא.